

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОКАЗНИКІВ МІГРАЦІЇ ТА МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЗИЦІЇ УКРАЇНИ

© 2015 БЛУДОВА Т. В., КОРНІЄНКО О. О.

УДК 314.72

Блудова Т. В., Корнієнко О. О. Взаємозв'язок показників міграції та міжнародної інвестиційної позиції України

Мета статті полягає в дослідженні функціонального зв'язку напрямів міжнародних міграційних потоків (ММП) та міжнародної інвестиційної позиції (МІП) України. За допомогою систематизації та узагальнення наукових праць багатьох учених було проаналізовано шість сучасних центрів тяжіння робочої сили. У результаті дослідження висунуто гіпотезу про функціональний зв'язок напрямів ММП і МІП країн. Показано, що вагомим аспектом впливу глобалізації на національні економіки є надзвичайно високі темпи зростання прямих іноземних інвестицій, які випереджують динаміку світової торгівлі. Проаналізовано основні макроекономічні показники України за 2012 – 2014 рр. Представлено динаміку відношення МІП до ВВП з наближенням дискретних значень функцією у вигляді многочлена 5-го порядку з негативною тенденцією різкого спадання. Розглянуто структуру основних міграційних потоків України. Представлено динаміку сальдо міжнародної міграції України та чисельності населення за період з 2002 – 2013 рр. За висунутою гіпотезою розглянуто функціональну залежність сальдо міждержавної міграції по відношенню до чисельності населення України від МІП і по відношенню до ВВП у вигляді многочлена 3-го порядку, що дає змогу зробити висновки про зростання міграційного сальдо України зі зниженням її міжнародної інвестиційної позиції. Перспективою подальших досліджень є вивчення аналогічних функціональних залежностей для інших країн світу.

Ключові слова: міграційні потоки, міжнародна інвестиційна позиція, ВВП, функціональна залежність.

Рис.: 8. **Формул:** 2. **Бібл.:** 10.

Блудова Тетяна Володимирівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри вищої математики, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03068, Україна)

E-mail: bltavl@ukr.net

Корнієнко Олена Олексіївна – аспірантка, Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України (бульвар Шевченка, 60, Київ, 01032, Україна)

E-mail: korniienkooo@gmail.com

УДК 314.72

UDC 314.72

Блудова Т. В., Корнієнко Е. А. Взаимосвязь показателей миграции и международной инвестиционной позиции Украины

Цель статьи заключается в исследовании функциональной связи направлений международных миграционных потоков (ММП) и международной инвестиционной позиции (МИП) Украины. С помощью систематизации и обобщения научных трудов многих ученых были проанализированы шесть современных центров притяжения рабочей силы. В результате исследования выдвинута гипотеза о функциональной связи направлений ММП и МИП стран. Показано, что весомым аспектом влияния глобализации на национальные экономики являются чрезвычайно высокие темпы роста прямых иностранных инвестиций, которые опережают динамику мировой торговли. Проанализированы основные макроекономические показатели Украины за 2012 – 2014 гг. Представлена динамика отношения МИП к ВВП с приближением дискретных значений функции в виде многочлена 5-го порядка с негативной тенденцией резкого падения. Рассмотрена структура основных миграционных потоков Украины. Представлена динамика сальдо международной миграции Украины и численности населения за период с 2002 – 2013 гг. По выдвинутой гипотезе рассмотрена функциональная зависимость сальдо межгосударственной миграции по отношению к численности населения Украины от МИП и по отношению к ВВП в виде многочлена 3-го порядка, что позволяет сделать выводы о росте миграционного сальдо Украины со снижением ее международной инвестиционной позиции. Перспективой дальнейших исследований является изучение аналогичных функциональных зависимостей для других стран мира.

Ключевые слова: миграционные потоки, международная инвестиционная позиция, ВВП, функциональная зависимость.

Рис.: 8. **Формул:** 2. **Библ.:** 10.

Блудова Татьяна Владимировна – доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры высшей математики, Киевский национальный экономический университет им. В. Гетьмана (пр. Победы, 54/1, Киев, 03068, Украина)

E-mail: bltavl@ukr.net

Корнієнко Елена Алексеевна – аспирантка, Институт демографии и социальных исследований имени М. В. Птухи НАН Украины (бульвар Шевченко, 60, Киев, 01032, Украина)

E-mail: korniienkooo@gmail.com

Bludova T. V., Korniienko O. O. Correlation of Indicators of Migration and the International Investment Position of Ukraine

The goal of the paper is to study the functional relationship of directions of the international migration flows (IMF) and international investment position (IIP) of Ukraine. With the help of systematization and synthesis of scientific works by many scientists, six contemporary centers of attraction of labor force were analyzed. As result of research, a hypothesis about the functional relationship of IMF and IIP of countries has been suggested. It has been displayed that an important aspect of the globalization impact on national economies are extremely strong growth rates of foreign direct investment, which are ahead of the dynamics of world trade. The main macroeconomic indicators of Ukraine for 2012-2014 were analyzed. Dynamics of the relationship between IIP and GDP with approximation of discrete values of the function in the form of 5-th order polynomial with negative trend of sharp decline was displayed. The structure of major migratory flows of Ukraine was discussed. The balance dynamics of the international migration of Ukraine and the population size for the time span of 2002-2013 was presented. According to the suggested hypothesis, functional dependency of the interstate migration balance relative to the population of Ukraine based on the IIP and relative to GDP in the form of a polynomial of 3-rd order was considered, allowing to draw conclusions about growth of the migration balance of Ukraine with a reduction in its international investment position. Prospect of further research should be studying of similar functional dependencies for the other countries of the world.

Key words: migration flows, international investment position, GDP, functional dependency.

Pic.: 8. **Formulae:** 2. **Bibl.:** 10.

Bludova Tetiana V. – Doctor of Science (Economics), Professor, Professor, Department of Higher Mathematics, Kyiv National Economic University named after V. Getman (pr. Peremogy, 54/1, Kyiv, 03068, Ukraine)

E-mail: bltavl@ukr.net

Korniienko Olena O. – Postgraduate Student, Ptoukha Institute for Demography and Social Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine (bulvar Shevchenko, 60, Kyiv, 01032, Ukraine)

E-mail: korniienkooo@gmail.com

На сьогодні якісні трансформаційні зрушення у сфері міжнародної трудової міграції детермінуються такими визначальними процесами розвитку світової економіки, як збільшення масштабів транснаціоналізації, посилення інтеграційних процесів на регіональному та на глобальному рівнях, формування системи глобального інституційного управління економічною діяльністю, а також новітніми рисами сучасного соціально-економічного розвитку, зокрема інформатизацією, інтелектуалізацією, соціалізацією, гуманізацією, фінансіалізацією, пріоритетністю науково-технологічного розвитку [1, с. 5; 2, с. 2–3]. З огляду на те, що міжрегіональна міграція відбувається зі значною інтенсивністю і має масштаби, які на порядок перевищують показники міждержавної міграції та міграції в межах країн СНД, і розуміючи потенціал мігрантів, враховуючи їх інтелектуальний або трудовий потенціал, – більш розвинені країни починають створювати стимул-реакції для їх залучення, менш розвинені – стимулюють повернення громадяни з певним капіталом, знаннями і зв'язками. Наприклад, у 2011 р. з найбільших компаній списку Fortune 500 близько 40% були засновані іммігрантами. У більшості IT-компаній від 10 до 50% співробітників – іммігранти або представники діаспори. Ці компанії у 2010 р. заробили 1,7 трлн дол. США. Proctor&Gamble, Pfizer, Ebay, Google і багато інших створено іноземними мігрантами. Зазначимо, що компанії PayPal і What's Up – засновані мігрантами з України.

Важливим аспектом міжнародної трудової міграції є аналіз сучасних центрів тяжіння робочої сили. На сьогодні першість займають такі країни, як США та Канада, що проводять сприятливу трудову міграційну політику, стимулюючи міграційні потоки, що, у першу чергу, представлені високим рівнем професійно-кваліфікаційної підготовки мігрантів, зокрема менеджерів, елітних фахівців, інвесторів [5, с. 297]. На другому місці – країни Західної та Північної Європи, що обумовлено не тільки високими показниками соціально-економічного розвитку країн ЄС, а й уніфікацією адміністративних, економічно-соціальних і правових норм країн – членів Європейського Союзу щодо проведення зваженої міграційної політики. Третій центр тяжіння робочої сили – нафтовидобувні країни Близького Сходу. Міграційні потоки в Об'єднані Арабські Емірати, Катар, Кувейт, Оман, Бахрейн, Саудівську Аравію історично почали формуватися в 1940 – 1950 рр. внаслідок розробки нафтових родовищ, проте на сьогодні структура зайнятості в даних країнах змінилася у галузевому аспекті в напрямку туризму [5, с. 298]. Четвертим центром тяжіння робочої сили є країни Азіатсько-Тихоокеанського регіону (перш за все, це Японія, Південна Корея, Сінгапур, інші країни). П'ятий центр тяжіння робочої сили – країни Латинської Америки (Аргентина, Бразилія, Венесуела, Колумбія, Болівія, інші країни). Дані країни проводять міграційну політику, що орієнтована на залучення кваліфікованих працівників середньої ланки, зокрема у такі сфери, як нафтова, хімічна, електронна, переробна і добувна промисловість, і спрямована на заохочування тимчасової роботи необхідних місцевій економіці фахівців за контрактом [5, с. 298]. Четвертий і п'ятий

центри тяжіння робочої сили в перспективі подальших десятиліть можуть зайняти лідерські позиції. Шостий центр тяжіння робочої сили – країни Південної та Центральної Африки.

Нами висунута гіпотеза про функціональний зв'язок напрямів міжнародних міграційних потоків та міжнародної інвестиційної позиції (МІП) країн. Дані МІП включають такі категорії:

- ✦ прями інвестиції: акціонерний капітал, реінвестовані доходи, інший капітал;
- ✦ портфельні інвестиції: цінні папери, що дають право на участь у капіталі; боргові цінні папери;
- ✦ інші інвестиції: торгові кредити, кредити та позики, валюта та депозити, інші вимоги та зобов'язання;
- ✦ резервні активи.

Зазначимо, що міжнародна інвестиційна позиція України відіграє важливу роль у визначенні зовнішньої та внутрішньої економічної політики держави. За сучасних обставин зростаючої взаємозалежності економік різних країн приплив та відплив іноземних капіталовкладень має велике значення для прийняття тих або інших економічних рішень.

У 2013 році розпочато публікацію даних МІП відповідно до вимог шостого видання Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції (МВФ, 2009).

Для підтвердження цієї гіпотези необхідно проаналізувати як стрімкий соціально-економічний розвиток країн все більше притягує міграційні потоки. Дослідження проводились на прикладі України.

На сьогодні тематику, що стосується наукових розробок у сфері міграції з теоретичними засадами міграційних процесів досліджують такі вітчизняні вчені, як Ю. Бузницький, А. Бабенко, В. Колпаков, О. Кузьменко, О. Малиновська, В. Новік, В. Олефір, С. Пирожков, О. Піскун, І. Прибиткова, Ю. Римаренко, Ю. Тодик, В. Трощинський, О. Хомра, П. Чалий, С. Чехович, О. Шамшур, В. Шаповал, М. Шульга та ін. Також існують моделі системного дослідження в процесі міждержавної трудової міграції населення у працях зарубіжних вчених Дж. Борхаса, А. Роя, К. Макконела, Я. Мінсера, Маноло І. Абеалли та ін.

Комплексний аналіз сучасного стану та перспектив розвитку сфери міжнародної трудової міграції характеризується системою якісних та кількісних показників. *Якісні показники* відображають аналіз міжнародних міграційних процесів за такими класифікаційними ознаками: причини міграції (економічні, політичні, соціальні, культурні, екологічні, інші), просторовий горизонт міграції (зовнішня, інтеграційна, внутрішньоконтинентальна, міжконтинентальна), напрямки міграційних потоків (еміграція, імміграція, рееміграція (репатріація)), професійно-кваліфікаційний склад мігрантів (міграція робочої сили низької кваліфікації, міграція робочої сили високої кваліфікації, міграція інтелектуальної еліти), юридичні засади (легальна, нелегальна), часові обмеження (остаточна, ротаційна, сезонна, мятникова) [3, с. 148; 4, с. 245 – 247]. *Кількісні*

показники охоплюють: аналітичні розрахунки кількості емігрантів та іммігрантів за різними структурними критеріями, зокрема, за віком, професією, галузевим аспектом зайнятості; розрахунок та аналіз показників міграційного сальдо, питомої ваги іммігрантів у загальній чисельності зайнятих, питомої ваги приватних переказів емігрантів у платіжному балансі країни тощо.

Розглянемо 2013–2014 рр., які дуже складні для української економіки. Зростання ВВП мав негативний тренд. Показники промислового виробництва, які у 2012 р. скоротилися на 1,8%, у цілому залишилися в негативній зоні й у 2013–2014 рр. Зростання деяких галузей може збалансувати показники падіння промвиробництва тільки до 2,2% згідно з найоптимістичнішими прогнозами у 2015 р.

Скорочення прямих іноземних інвестицій, нестабільний зовнішній попит, істотне зниження капітальних інвестицій дозволять у 2015 р. розраховувати лише на внутрішній попит, потенціал якого в порівнянні з попереднім роком набагато слабкіший.

Штучне стримування інфляції та природних курсових коливань валютного ринку, зростаюча регулятивна роль держави – усе це веде до скорочення числа західних компаній на ринку і погіршення інвестиційного клімату в Україні.

Баланс поточного рахунку стабільно перебуває в негативній зоні. Загальний внутрішній і зовнішній держборг України зберігає тенденцію до збільшення. Дефіцит поточного рахунку платіжного балансу України у 2013 р. складав близько 13 млрд дол. США. Потреба економіки України в зовнішньому фінансуванні залишається на високому рівні. У 2013 р. зберігається також загальна тенденція до падіння промислового виробництва. Найбільший спад демонструють машинобудівна і металургійна галузі. Хімічна промисловість демонструє більш-менш позитивну динаміку завдяки стабільному внутрішньому і зовнішньому попиту.

На рис. 1 представлено динаміку споживчих витрат, валового накопичення, експорту та імпорту товарів та послуг України за період 2006–2013 рр., що має негативну тенденцію.

Показники з металургії як найбільшого експортного сегмента (частка – 27%), скоротилися у 2013 р. на 13%, порівняно з +28% у 2012 р. Основними причинами падіння стали зменшення ціни на продукцію і зменшення зовнішнього попиту. Ціни на продукцію металургійного сектора в середньому впали на 5–15%, і в другому півріччі 2013 р. мали той самий рівень. На зовнішніх ринках попит залишається нестабільним, що не дозволяє Україні збільшити експорт більше, ніж на 2–3%.

Зменшення споживання сталі і конкуренція на зовнішніх ринках не дають підстав для гарного прогнозу на другу половину 2013 р. Зовнішній попит на металопродукцію залишається нестабільним.

У загальній структурі промислового виробництва падіння продажів металів було частково скомпенсоване зростанням виробництва експорту продовольчої групи товарів на 41%. Частка експорту продовольчої групи збільшилася у 2012 р. із 17 до 25%. Так відбивається зростання світового попиту і цін на продовольство. Ця тенденція зберігається і у 2013 р.

Зовнішній ринок дає мало перспектив. У 2013 р., як і у 2012 р., Україна розраховувала на внутрішній попит щодо продукції промислового виробництва. На формування внутрішнього попиту більше впливала динаміка реальних заробітних плат і роздрібного товарообігу. Цей показник має стійку тенденцію до зниження як у 2012 р., так і у 2013 р.

Досить вагомим аспектом впливу глобалізації на національну економіку є надзвичайно високі темпи зростання прямих іноземних інвестицій, які випереджають динаміку світової торгівлі. Прискорення економічного зростання розвинутих країн спрямовує потоки капіталу в країни, що розвиваються і особливо потребують фінансових ресурсів. При цьому важливим фактором залучення іноземних інвестицій виступає обґрунтована державна макроекономічна політика, яка захищає права власності та створює сприятливі умови для підприємницької діяльності. Інвестори також враховують внутрішні фактори, до яких належать рівень забезпеченості робочою силою та її кваліфікація, вартість робочої сили, обсяг ринку, ступінь інвестиційних ризиків тощо.

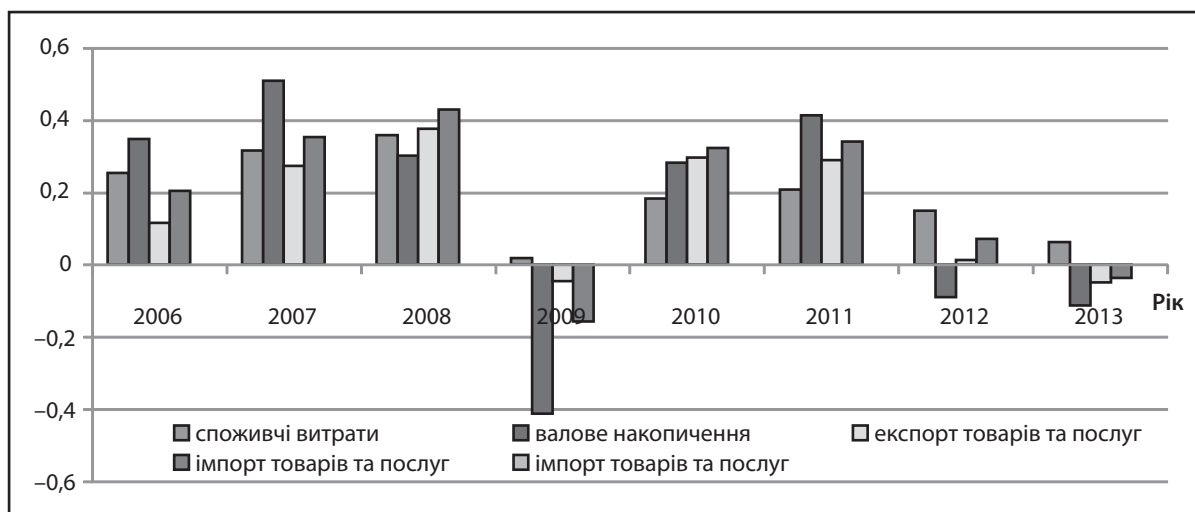

Рис. 1. Динаміка споживчих витрат, валового накопичення, експорту та імпорту товарів та послуг за період 2006–2013 рр.

Прямі іноземні інвестиції дозволяють країні-реципієнту вирішити цілий ряд існуючих проблем. Інвестування економіки сприяє прискоренню темпів зростання країни та покращенню рівня життя її мешканців. Результатом активізації інвестиційної діяльності, яка є наслідком процесів глобалізації, виступає зростання експорту, диверсифікація структури економіки, її технологічне оновлення, впровадження новітніх методів менеджменту і маркетингу. Усе це в цілому сприяє підвищенню конкурентоспроможності країни і дає змогу їй зайняти належне місце у світовій спільноті.

Однак досягти позитивного ефекту від прискорення динаміки іноземного інвестування можливо лише за наявності розвинутої фінансової системи, яка визначається відношенням кредитів до ВВП, рівнем капіталізації фондового ринку, ліквідністю банківської системи. Дослідження економістів МВФ свідчать, що в країнах, де фінансові інститути слабкі, ефект від надходження прямих іноземних інвестицій обмежується тільки тими підприємствами, куди було вкладено іноземний капітал. При цьому зростання прямих іноземних інвестицій може мати й негативні наслідки, оскільки продуктивність праці та заробітна плата на вітчизняних підприємствах падають під час конкуренції з фірмами, які залучили іноземний капітал.

У цьому контексті важливе значення грає міжнародна інвестиційна позиція держави (МІП). Міжнародна інвестиційна позиція, за визначенням Керівництва з платіжного балансу (5-е видання МВФ, 1993 р.), – це статистичний звіт, що відображає накопичені запаси зовнішніх фінансових активів та пасивів країни. Йдеться про всі фінансові вимоги та зобов'язання резидентів країни щодо нерезидентів.

На рис. 2 представлено динаміку МІП та ВВП України в млн дол. США за період 2002–2013 рр.

Як видно з рис. 2а), динаміка МІП має тенденцію до значного спадання, а на рис. 2б) – динаміка ВВП України має тенденцію до зростання. Зважаючи, що динаміка, представлена на рис. 2, має розмірність у млн дол. США, приведемо МІП до якісного показника, взявши відношення МІП до ВВП.

На рис. 3 представлено динаміку відношення МІП до ВВП (точки на графіку) з наближенням дискретних значень функцію у вигляді многочлена 5-го порядку такого вигляду:

$$y = -5 \cdot 10^{-5} x^5 + 0,0014x^4 - 0,0158x^3 + 0,0659x^2 - 0,0553x - 0,2862 \quad (1)$$

з коефіцієнтом детермінації, рівним 0,9924, що дає можливість стверджувати про адекватність наближення дискретних точок аналітичною поліноміальною функцією.

З рис. 3 видно негативну тенденцію різкого спадання відношення МІП до ВВП у 2014 р.

Розглянемо в цьому контексті основні міграційні потоки України. На рис. 4 схематично представлено основні міграційні потоки з України.

Як видно з рис. 4, основний потік мігрантів спрямований у Росію (3 647 234 осіб), у Польщу (332 950 осіб), у США (332 155 осіб), в Ізраїль (248 699 осіб), у Німеч-

чину (202 501 осіб), у Молдавію (189 906 осіб), у Білорусію (141 256 осіб) та незначні за обсягом потоки – в інші країни (див. рис. 4).

На рис. 5 схематично представлено основні міграційні потоки в Україну.

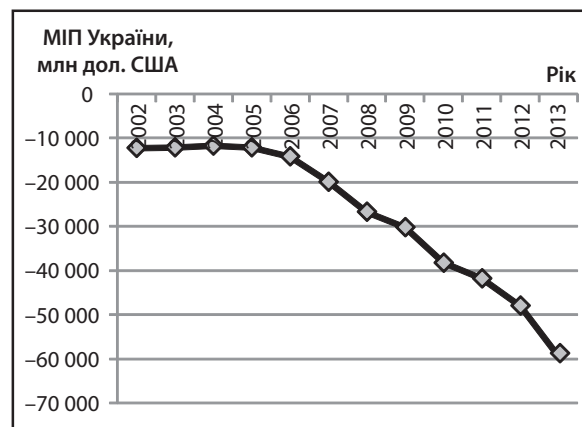
Як видно з рис. 5, великі потоки спрямовані з Росії (3 684 217 осіб), з Білорусії (276 070 осіб), з Казахстану (249 886 осіб), з Узбекистану (247 151 осіб), з Молдови (168 370 осіб), з Грузії (72 410 осіб), з Азербайджану (92 536 осіб), з Вірменії (53 193 осіб) та незначні міграційні потоки з Туркменістану, Таджикистану, Киргизстану.

Динаміка сальдо міжнародної міграції України та чисельності населення за період 2002–2013 рр. представлена на рис. 6.

Аналізуючи рис. 6, можна побачити, що сальдо міжнародної міграції поступово зростає із поступовим спаданням чисельності населення України. Зважаючи на те, що динаміка, представлена на рис. 6, має розмірність в кількості чоловік, приведемо сальдо міжнародної міграції до якісного показника, взявши його відношення до чисельності населення України.

На рис. 7 представлено динаміку відношення сальдо міжнародної міграції до чисельності населення України за період 2002–2013 рр.

На рис. 8 представлено функціональну залежність сальдо міждержавної міграції по відношенню до чисельності населення України від МІП по відношенню до ВВП.

а)

б)

Рис. 2. Динаміка за період з 2002 – 2013 рр.: а) міжнародної інвестиційної позиції України, млн дол. США; б) ВВП України, млн дол. США

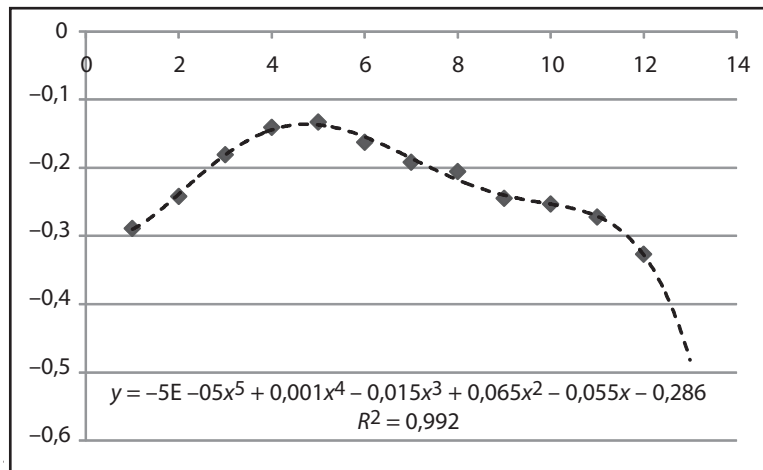

Рис. 3. Динаміка відношення міжнародної інвестиційної позиції до ВВП за період 2002 – 2013 рр. з наближеною функцією (пунктирна лінія)

Рис. 4. Основні міграційні потоки з України за 2013 р.

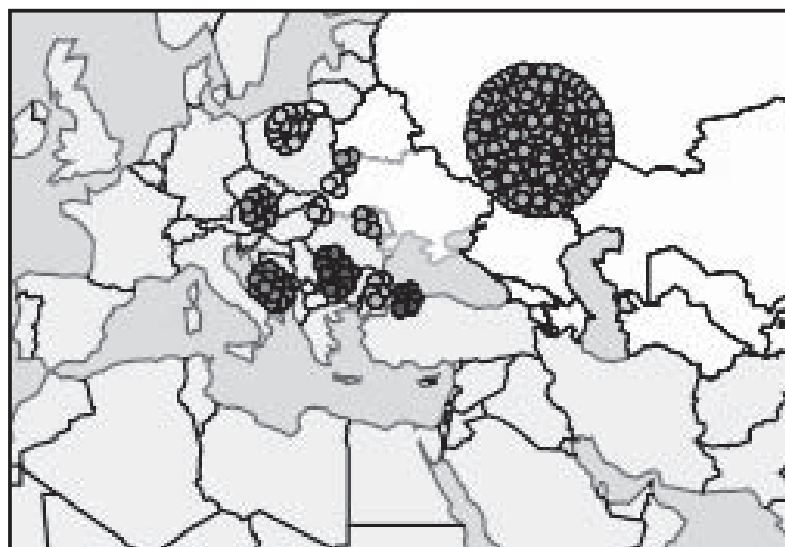
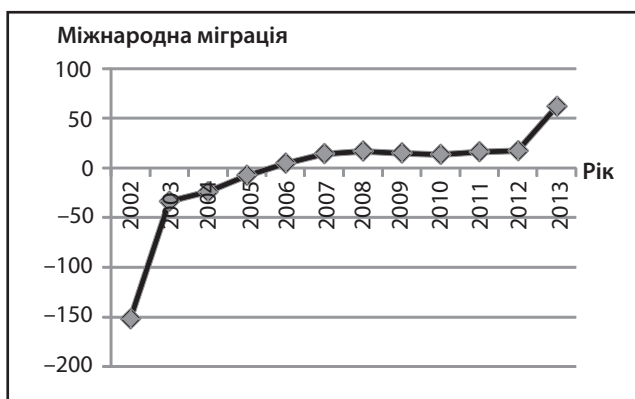

Рис. 5. Основні міграційні потоки в Україну за 2013 р.

а)

б)

Рис. 6. Динаміка за період 2002 – 2013 рр.:
а) сальдо міжнародної міграції; б) чисельності населення України

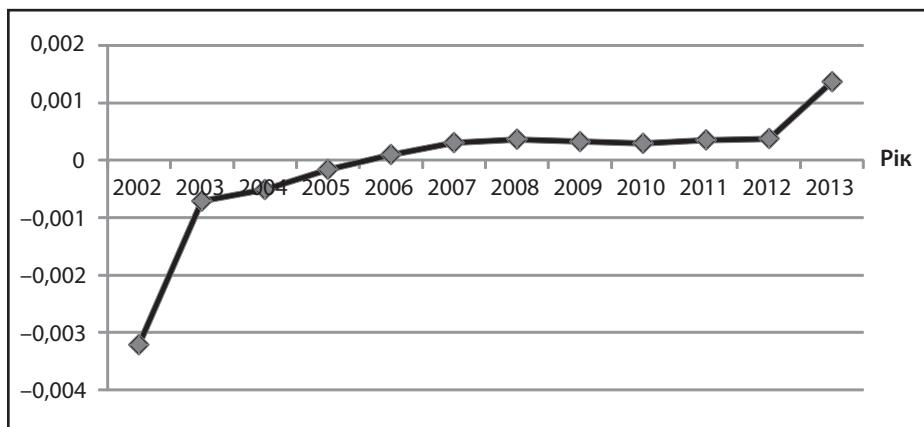

Рис. 7. Динаміка відношення сальдо міжнародної міграції до чисельності населення України за період 2002 – 2013 рр.

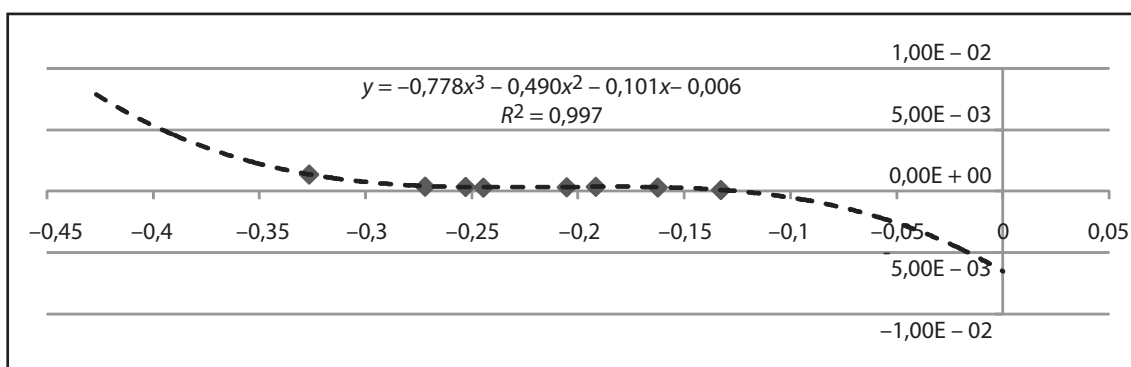

Рис. 8. Функціональна залежність сальдо міждержавної міграції по відношенню до чисельності населення України від міжнародної інвестиційної позиції по відношенню до ВВП

Наближення (апроксимація) дискретних точок неперервною функцією у вигляді многочлена 3-го порядку представляється аналітичною формулою:

$$y = -0,7788x^3 - 0,4909x^2 - 0,1015x - 0,0065 \quad (2)$$

зі стандартною похибкою відхилення: 0,9972.

З рис. 3 за прогнозним значенням відношення МІП до ВВП, обчисленим за формулою (1), можна спрогнозувати сальдо міжнародної міграції по відношенню до чисельності населення України, підставивши це значення у формулу (2).

ВИСНОВКИ

Таким чином, існує функціональна залежність сальдо міждержавної міграції по відношенню до чисельності населення України від МІП по відношенню до ВВП, яка має таку тенденцію: зі зниженням міжнародної інвестиційної позиції України її міграційне сальдо має тенденцію до зростання.

Подальшими обов'язковими напрямками вдосконалення міграційної політики України мають бути: ефективне збалансування еміграційних та імміграційних потоків України за рахунок реалізації як стратегічних заходів, що передбачають врахування міграційного компонента при розробці та впровадженні планів соціально-економічного розвитку на корпоративному та державному рівнях, а також тактичні заходи, зокрема, забезпечення стабільного зростання реальної заробітної плати, підвищення рівня соціальної відповідальності роботодавців, посилення захисту прав мігрантів за кордоном, сприяння поверненню та реінтеграції українських мігрантів на батьківщину [6, с. 13–14].

Таким чином, активна міграційна політика має сприяти розвитку держави та визначатися комплексним характером, тобто єдністю погляду на всі міграційні потоки, включенням міграційних питань в усі інші напрями політичної діяльності держави. Дана політика повинна формуватися прозоро, на підставі широкого суспільного діалогу, базуватися на глибокому розумінні міграційної ситуації, точній та достовірній міграційній статистиці, фундаментальних наукових дослідженнях, реалізовуватися на основі чітко скоординованої діяльності різних урядових структур, місцевої влади, соціальних партнерів, неурядових організацій [7, с. 13].

Враховуючи сучасні негативні тенденції демографічного розвитку, перш за все, стрімке старіння населення), розвиненим країнам буде потрібно в рамках довгострокової перспективи забезпечити суттєвий вплив іммігрантів.

Завершуючи розгляд ролі та значення міжнародної міграції населення в демографічному розвитку сучасного світу, зауважимо, що вона може зрости для більшості країн як за умови збільшення обсягів імміграції чи еміграції, так і масштабів тимчасової трудової міграції, а також вимушеної міграції. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Глобальное экономическое развитие: тенденции, регулирование : монография / [Д. Лукьяненко, В. Колесов, А. Ко-

лот, Я. Столярчук и др.] ; под науч. ред. проф. Д. Лукьяненко, А. Поручника, В. Колесова. – К. : КНЭУ, 2013. – 466 с.

2. **Базилевич В. Д.** Концептуалізація мегатрендів економічного розвитку в контексті глобальних викликів сучасності / В. Д. Базилевич // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Парадигмальні зрушення в економічній теорії XXI ст. Економіка. Управління. Інновації» (15–16 листопада 2012 р.). – К. : Київський національний університет ім. Т. Шевченка, 2012. – 460 с. – С. 11–15.

3. **Амеліна І. В.** Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / І. В. Амеліна, Т. Л. Попова, С. В. Владимиров. – К. : Центр навчальної літератури, 2013. – 256 с.

4. **Білоцерківець В. В.** Міжнародна економіка : підручник / В. В. Білоцерківець, О. О. Завгородня, В. К. Лебедєва та ін. / За ред. А. О. Задой, В. М. Тарасевича. – К. : Центр навчальної літератури, 2012. – 416 с.

5. **Савіцька О. П.** Особливості міграційних процесів населення в умовах глобалізації / О. П. Савіцька, В. В. Цоньо // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.17. – С. 295–303.

6. Аналітична записка Інституту економічних досліджень та політичних консультацій «Міграційна політика в Україні: формування, зміст, відповідність сучасним вимогам» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ier.com.ua/files/publications/Policy_Briefing_Series/PB_01_migration_2013_ukr.pdf

7. United Nations Development Program (2013). Human Development Report Office [Electronic resource]. – Mode of access : <http://esa.un.org/MigGMGProfiles/indicators/indicators.htm>

8. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Institute for Statistics (2012) [Electronic resource]. – Mode of access : <http://stats.uis.unesco.org>

9. WorldDevelopmentIndicators- WorldBank 2013 [Electronic resource]. – Mode of access : <http://data.worldbank.org/data-catalog/world-development-indicators>

10. Statistics Yearbook 2013 and data releases from central banks, national statistical agencies, and World Bank country desks [Electronic resource]. – Mode of access : http://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/documents/ece/ces/ge.10/2013/mtg1/WB_Migration_and_Development_Brief_21.pdf

REFERENCES

Amelina, I. V., Popova, T. L., and Vladymyrov, S. V. *Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny* [International economic relations]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2013.

"Analitychna zapyska Instytutu ekonomichnykh doslidzhen ta politychnykh konsultatsii «Mihratsiina polityka v Ukraini: formuvannia, zmist, vidpovidnist suchasnym vymoham»" [A snapshot of the Institute for Economic Research and Policy Consulting "Migration Policy in Ukraine: the formation, content, compliance with modern requirements"]. http://www.ier.com.ua/files/publications/Policy_Briefing_Series/PB_01_migration_2013_ukr.pdf

Bilotserkivets, V. V. et al. *Mizhnarodna ekonomika* [International Economics]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2012.

Bazylevych, V. D. "Konseptualizatsiia mehatrendiv ekonomichnoho rozvytku v konteksti hlobalnykh vykykiv suchasnosti" [Conceptualization megatrends economic development in the context of global challenges of our time]. *Paradyhmalni zrushennia v ekonomichnii teorii KhKhl st. Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii*. Kyiv: KNU im. T. Shevchenka, 2012. 11-15.

Lukianenko, D. et al. *Globalnoe ekonomicheskoe razvitie: tendentsii, regulirovanie* [Global economic development: trends, regulation]. Kyiv: KNEU, 2013.

Savitska, O. P., and Tsonyo, V. V. "Osoblyvosti mihratsiinykh protsesiv naseleennia v umovakh hlobalizatsii" [Features of population migration in the context of globalization]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 23. 17 (2013): 295-303.

"Statistics Yearbook 2013 and data releases from central banks, national statistical agencies, and World Bank country desks". http://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/documents/ece/ces/ge10/2013/mtg1/WB_Migration_and_Development_Brief_21.pdf
"United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Institute for Statistics". <http://stats.uis.unesco.org>

"United Nations Development Program. Human Development Report Office". <http://esa.un.org/MigMGProfiles/indicators/indicators.htm>

"World Development Indicators - World Bank 2013". <http://data.worldbank.org/data-catalog/world-development-indicators>

УДК 311.21:[332.1(477):339.727.22]

СТАТИСТИЧНА ОЦІНКА ПОТЕНЦІАЛУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ МУНІЦИПАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

© 2015 КОРЕПАНОВ Г. С.

УДК 311.21:[332.1(477):339.727.22]

Корепанов Г. С. Статистична оцінка потенціалу інвестиційної привабливості муніципальних одиниць Харківської області

Мета статті полягає в обґрунтуванні системи статистичних показників, що віддзеркалює основні фактори інвестиційної привабливості на муніципальному рівні, оцінюванні їхнього впливу на загальний рівень інвестиційної привабливості районів та міст Харківської області на основі розрахунку відповідних індексів. Для обґрунтування необхідності включення певних показників до складу загальної системи індикаторів інвестиційної привабливості економіки регіону детально розглянуто сутність і особливості розрахунку використаних показників. Диференціацію муніципальних одиниць Харківської області за рівнем інвестиційної привабливості запропоновано здійснювати із використанням методичних підходів до розрахунку індексу потенціалу надходження прямих іноземних інвестицій UNCTAD, що передбачає побудову інтегрального індексу як незваженої середньої арифметичної нормованих значень обраних показників. У ході дослідження розраховано індекси потенціалу інвестиційної привабливості та ранги муніципальних одиниць Харківської області за факторами в 2013 р. Для наочного представлення розподілення муніципальних одиниць за двома факторами інвестиційної привабливості, що цікавлять інвесторів, запропоновано будувати матрицю квартильного розподілу, наведено приклад розподілу міст та районів Харківської області за факторами «Привабливість ринку» та «Наявність необхідної інфраструктури».

Ключові слова: муніципальна одиниця, інвестиційна привабливість, індекс, ранг, матриця квартильного розподілу.

Табл.: 3. **Формул.:** 2. **Бібл.:** 16.

Корепанов Георгій Сергійович – аспірант, кафедра статистики, обліку та аудиту, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: kore_panov@mail.ru

УДК 311.21:[332.1(477):339.727.22]

Корепанов Г. С. Статистическая оценка потенциала инвестиционной привлекательности муниципальных единиц Харьковской области

Цель статьи заключается в обосновании системы статистических показателей, которая характеризует основные факторы инвестиционной привлекательности на муниципальном уровне, оценке их влияния на общий уровень инвестиционной привлекательности районов и городов Харьковской области на основе расчета соответствующих индексов. Для обоснования необходимости включения определенных показателей в состав общей системы индикаторов инвестиционной привлекательности экономики региона подробно рассмотрены сущность и особенности расчета использованных показателей. Дифференциацию муниципальных единиц Харьковской области по уровню инвестиционной привлекательности предложено осуществлять с использованием методических подходов к расчету индекса потенциала поступления прямых иностранных инвестиций UNCTAD, что предусматривает расчет интегрального индекса как простой средней арифметической нормированных значений выбранных показателей. В ходе исследования рассчитаны индексы потенциала инвестиционной привлекательности и ранги муниципальных единиц Харьковской области по факторам в 2013 г. Для наглядного представления распределения муниципальных единиц по двум факторам инвестиционной привлекательности, представляющим интерес для инвесторов, предложено строить матрицу квартильного распределения, приведен пример распределения городов и районов Харьковской области по факторам «Привлекательность рынка» и «Наличие необходимой инфраструктуры».

Ключевые слова: муниципальная единица, инвестиционная привлекательность, индекс, ранг, матрица квартильного распределения.

Табл.: 3. **Формул.:** 2. **Библ.:** 16.

Корепанов Георгий Сергеевич – аспирант, кафедра статистики, учета и аудита, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (пл. Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина)

E-mail: kore_panov@mail.ru

UDC 311.21:[332.1(477):339.727.22]

Korepanov G. S. Statistical Evaluation of the Investment Attractiveness Potential of the Municipal Units of Kharkov Region

The article is aimed at substantiation of a system of statistical indicators, which characterize the basic factors of investment attractiveness at the municipal level, evaluation of their impact on the overall level of investment attractiveness of districts and cities of Kharkiv region on the basis of calculation of the relevant indexes. In order to reason the inclusion of certain indicators in the common system of indicators of investment attractiveness of the region's economy, the nature and specifics of calculation of the used indicators were considered in detail. A differentiation of the municipal units of Kharkiv region in terms of investment attractiveness was proposed to be conducted using methodical approaches to the calculation of an index of the foreign direct investment potential UNCTAD, which provides for the calculation of the integral index as a plain arithmetical mean of the normalized values of the selected indicators. During the study, indicators of investment attractiveness potential and ranks of municipal units of the Kharkiv region by the factors in 2013 were calculated. To visualize the distribution of municipal units by the two factors of investment attractiveness, which would be of interest for investors, has been proposed to build a matrix of quartile distribution, an example of distribution of towns and districts of the Kharkov region by the factors of «attractiveness of market» and «availability of the necessary infrastructure» has been provided.

Key words: municipal unit, investment attractiveness, index, rank, matrix of quartile distribution.

Tabl.: 3. **Formulae:** 2. **Bibl.:** 16.

Korepanov Georgii S. – Postgraduate Student, Department of Statistics, Accounting and Auditing, V. N. Karazin Kharkiv National University (pl. Svobody, 4, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: kore_panov@mail.ru